

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 153 oktober 2018

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

**I DETTA
NUMMER**

*Heidi
Stensmyren*

MOTTAGARE AV
ANTIATOMBOMBS-
DIPLOMET

AVSKRÄCKNINGSDOKTRINEN ETT HINDER
MOT KÄRNVAPENNEDRUSTNING *Av Rolf Ekéus*

ICAN - KAMPANJARBETE PÅ WAY OUT WEST

SISTA CHANSEN ATT SKRIVA UNDER VÅRT LÄKAR-
UPPROP FÖR FN:S KÄRNVAPENKONVENTION.
FINNS PÅ SISTA SIDAN.

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

SLUT UPP BAKOM KONVENTIONEN!

I förra numret av Läkare mot Kärnvapen svarade de politiska partierna på hur de ställde sig till FN:s kärnvapenkonvention. Exemplen duggade tätt på skrämselpropaganda, orwellskt språkbruk, avsiktliga missförstånd och sammanblandningar – alternativt genuin okunskap. Läsningen fick nog även de mest luttrade kärnvapenmotståndarna att kippa efter andan och fråga sig hur det i Sverige idag kan vara så kontroversiellt att enas om att förbjuda massförstörelsevapen.

Under nittioalet plågades den hårt prövade afghanska befolkningen av

synes igenbommade dörrar, och detta koncept utgör idag ett omfattande medicinskt forskningsfält.

Kärnvapenkriget som ett tungt damoklessvärd i en skör tråd ovanför våra huvuden är för mig bilden av det största omedelbara hotet mot mänsklighetens hälsa, liv och framtid. Det borde vara en självklarhet att kunna enas om en skyndsam global kärnvapennedrustning för mänsklighetens gemensamma hälsa och säkerhet. FN:s kärnvapenkonvention pekar ut riktningen och ingen tvekan borde råda om att med full kraft sluta upp bakom

"KÄRNVAPEN ÄR ALLTFÖR FARLIGA FÖR ATT NÅGON SKA FÅ INNEHA DEM. DÄRFÖR MÅSTE DE FÖRBJUDAS"

blodiga interna strider. På grund av en kollapsad samhällsstruktur hade hälsovården försumrats under lång tid och många barn hade inte kunnat vaccineras. Farsoter fick snabbt fäste i en ovaccinerad generation. Det gick därför att enas om ett veckolångt eldupphör i november 1994, i syfte att låta barn från alla stridande sidor vaccineras. Hälsoarbetare kunde vaccinera hundratusentals kvinnor och barn. Vårdinrättningar fick ny utrustning och folket fick kunskap om vaccinationer och hälsovård. I två månader var det fred i Afghanistan.

Att lägga ner vapnen för att sluta upp bakom en överordnad, gemensam sak, kan vara ett effektivt sätt att skapa en känsla av samhörighet och hjälpa freden på traven. Eftersom vi alla är människor, ligger det nära till hands att denna minsta gemensamma nämnare är vår hälsa. Det finns många exempel hur *peace through health* öppnat till-

den. Både de diplomatiska verktyg och de tekniska instrument finns, som krävs för att implementera och upprätthålla en kärnvapenfri värld. Det är den politiska viljan som saknas, även i Sverige.

I debatten efter kärnvapenkonventionen har två teman för mig framstått som extra beklämnande. För det första föreställningen om kärnvapen som ett säkerhetspolitiskt teorem – inte ett vapen. För det andra en ogenerad misstro mot avtal och överenskommelser.

Vår förening har ett stort och avgörande arbete framför oss i att bekämpa okunskap och osanning. Vårt budskap är enkelt men uppenbarligen svårsmält: *kärnvapen är alltför farliga för att någon ska få inneha dem. Därför måste de förbjudas och elimineras.* Detta är i allas intresse; det gäller alla människor i alla länder, även våra nyvalda ledamöter i den svenska riksdagen. ❖

Andreas Tolf

Ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen
andreas.tolf@slmk.org

ÅRSMÖTE

SLMK:s årsmöte kommer att hållas på Norrtullsgatan 45 i Stockholm den

**26 JANUARI
2019 KL. 14.00.**

Mer information finns på www.slmk.org.

BLI FÖRTROENDE- VALD!

Svenska Läkare mot Kärnvapens valberedning välkomnar nya och gamla medlemmar att nominera sig själva eller någon annan att sitta i styrelsen under 2019. Styrelsen sammanträder fyra gånger per år och väljs på föreningens årsmöte för ett år i taget. Styrelsen ser fram emot ett spännande 2019 med att leda föreningens arbete för en svensk anslutning till FN:s kärnvapenkonvention!

Vill du veta mer om uppdraget? Hör av dig snarast till valberedningens Carin Odhner på carin.odhner@slmk.org eller 070-5755343.

INNEHÅLL

4 AVSKRÄCKNINGSDOKTRINEN ETT HINDER
MOT KÄRNVAPENNEDRUSTNING

8 ICAN - KAMPANJARBETE PÅ
WAY OUT WEST

13 ÅRETS ANTI-ATOMBOMBSDIPLOM GÅR
TILL HEIDI STENSMYREN

6 THE DOOMSDAY MACHINE. CONFESSIONS OF A
NUCLEAR WAR PLANNER

10 BOKANMÄLAN: THE KEY TO NUCLEAR RESTRAINT

12 I SKUGGAN AV MAKTEN

13 HIROSHIMADAGEN

14 DETTA HAR HÄNT / PÅ GÅNG

16 INTERNATIONELL UTBLICK

Läkare mot Kärnvapen nr 153 oktober 2018
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstidskrift
som ges ut av föreningen
Svenska Läkare mot Kärnvapen (SLMK)

SLMK är en av tio organisationer som ingår
i ICAN:s internationella styrgrupp.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson, Ulf König,
Josefin Lind, Gabriel Holmbom, Clara Levin

Tryckeri: Exakta Creative
i Hässleholm 0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Prenumerationsärenden handläggs
av kansliet i Stockholm, adr se sid 18.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

Swish 1239010901.

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
154	15 nov	December

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson (adress ovan)

FRAMSIDA:

Heidi Stensmyren - ordförande för Sveriges
läkarförbund. Foto: Rickard Eriksson

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**

AVSKRÄCKNINGSDOKTRINEN ETT HINDER MOT KÄRNVAPENNEDRUSTNING

Om olika former av "nuclear deterrence"

Av Rolf Ekéus

Kärnvapen dödar massivt, både omedelbart och över tid. Internationella Domstolen i Haag klargjorde redan år 1996 att användning av sådana vapen strider mot internationell rätt. Vidare har meteorologisk forskning visat att ett kärnvapenkrig kan leda till klimatförändringar som kan hota allt liv på jorden, och skapandet av kärnvapen har för första gången i mänsklighetens historia gjort det möjligt för människan att begå kollektivt självmord.

Detta förhållande hindrar inte fem stormakter och permanenta medlemmar av FN:s säkerhetsråd samt fyra andra kärnvapenmakter (Indien, Pakistan, Nordkorea och Israel) från att hävda sin rätt att använda kärnvapen. Skälet för detta, menar de, är att de behöver dessa vapen för att hota en annan stat med vedergällning i händelse av ett angrepp med kärnvapen från denna stat. Detta är den så kallade kärnvapenavskräckningen.

AVSKRÄCKNINGSDOKTRINEN OCH STORMAKTERNA FÖRENTA STATERNA OCH RYSSLAND

För Ryssland och USA handlar avskräckning främst om strategiska kärnvapen, det vill säga vapen med lång räckvidd och enorm förstörelsekraft. Ett första anfall (från Ryssland mot Förenta Staterna eller vice versa) skulle med betydande sannolikhet eliminera förmågan hos den angripna sidan att slå tillbaka med full kraft.

Den angripna partens förmåga till ett svarsanfall skulle ha eliminerats eller kraftigt reducerats. Av detta skäl har Förenta Staterna omstrukturerat dispositionen av sina strategiska kärnvapen så att, i händelse av information om att ett ryskt kärnvapenanfall är på väg, man kan inleda ett svarsangrepp innan den egna styrkan förintats. Förmågan till angrepp redan vid förvarning om ett inkommande anfall, *launch on warning*, anses i dessa tider nödvändig om den strategiska avskräckningsdoktrinen skall vara trovärdig. En sådan strukturering av stormakternas strategiska kärnvapenarsenal innebär samtidigt att risken för kärnvapenanfall av misstag har ökat.

Det var dessa förhållanden som föranledde fyra amerikanska statsmän och säkerhetsspecialister, George Shultz, Henry Kissinger, Sam Nunn och Bill Perry, att år 2007 deklarerade att avskräckningsdoktrinen var förlegad vad gäller de amerikansk-ryska strategiska förbindelserna.

Utöver denna storstrategiska bilaterala avskräckningsdoktrin kan man identifiera tre andra varianter av kärnvapenavskräckning:

EXTENDED DETERRENCE

Till den ömsesidiga stormaktsavskräckningen kommer extended deterrence, utvidgad kärnvapenavskräckning. Det handlar om ett åtagande av Förenta Staterna gentemot

sina militärt allierade (Nato-anslutna stater samt Japan, Sydkorea och Australien) att ett kärnvapenangrepp mot någon av dem kommer att besvaras med ett amerikanskt nukleärt vedergällningsangrepp. Detta innebär i sin tur en skyldighet för de allierade att tillåta stationering av amerikanska

”

Förmågan till angrepp redan vid förvarning om ett inkommande anfall ... innebär samtidigt att risken för kärnvapenanfall av misstag har ökat

kärnvapen på deras territorier och därmed givetvis en inbjudan till Ryssland att genomföra ett förebyggande kärnvapenangrepp mot allierat territorium. Nato förklarar sig då också vara en kärnvapenorganisation. Till detta kommer nu ett diplomatiskt förbud för de allierade att utan amerikanskt medgivande stödja FN-konventionen om förbud mot kärnvapen. Vad gäller Japan, Sydkorea och Australien avses med den utvidgade kärnvapenavskräckningen i första hand ett kärnvapenhot från Kina.

KÄRNVAPEN SOM SVAR PÅ ANGREPP MED KEMISKA ELLER BIOLOGISKA VAPEN

Ytterligare en dimension av den amerikanska doktrinen för kärnvapen-avskräckning flödar från användning av kärnvapen som ett svar på "angrepp med kemiska eller biologiska vapen". USA förbehåller sig sålunda rätten att vid sådana tillfällen överväga en så kallad första användning (first use) av kärnvapen mot angriparen.

KÄRNVAPEN SOM SVAR PÅ ANGREPP MED KONVENTIO- NELLA VAPEN

Slutligen: de båda kärnvapenmakterna USA och Ryssland har under de senaste åren gått vidare med att klargöra att man även i andra strategiska eller taktiska lägen kan anse sig föranlåten att tillgripa första användning av (taktiska) kärnvapen som avskräckning mot en angripare med konventionell militär överlägsenhet. Denna nya utveckling har ytterligare påskyndats av att Nato, som nu redan är en kärnvapenorganisation, genom den i början av detta år framlagda översynen av sitt kärnvapenprogram, "The Nuclear Posture Review", syftar till att expandera kärnvapnets roll i Europa genom att öka antalet taktiska kärnvapen i framskjutna positioner, vilket givetvis skulle bidra till att göra en första användning av kärnvapen i Europa allt sannolikare. Denna politik skulle riskera att starta en ny kärnvapenkapprustning och dramatiskt öka riskerna för kärnvapenanvändning och undergräva strävandena att uppnå en kärnvapenfri värld. En utökning av antalet taktiska (mindre) kärnvapen blir i realiteten ett recept för en katastrof, eftersom de sänker tröskeln mellan konventionella vapen och kärnvapen i en framtida konflikt i Europa.

Det mesta talar för att denna "Nuclear Posture Review" kommer att realiseras av Trump-administrationen även om en intern amerikansk kritik hävdar att 1. framplacering av kärnvapen i Europa inte skulle vara till någon ytterligare militär nytta och till och med öka riskerna för kärnvapenanvändning i ett krisläge,

”

En utökning av antalet taktiska kärnvapen blir i realiteten ett recept för en katastrof, eftersom de sänker tröskeln mellan konventionella vapen och kärnvapen i en framtida konflikt i Europa.

OM FÖRFATTAREN

Rolf Ekéus är en svensk diplomat och ambassadör. Ekéus har under många år arbetat med nedrustningsfrågor, och han ledde den svenska delegationen vid nedrustningsförhandlingarna i Genève 1983–1988.

medan 2. hemsändandet till USA av sådana vapen skulle minska riskerna för möjliga incidenter och minska den politiska instabiliteten, och 3. en sådan hemtagning skulle innebära betydande besparingar för USA

AVSKRÄCKNINGSDOKTRINENS PRINCIP OCH DESS PROBLEM

Det angivna skälet för anskaffning och innehav av kärnvapen är enligt avskräckningsdoktrinen att förhindra vapens användning, detta även om en rationell analys av denna argumentation skulle säga att det bästa sättet att undgå kärnvapenanvändning skulle vara att avskaffa vapnen, att kärnvapenavrusta. Men svaret på detta skulle endast bli att den "andra sidan" i detta läge inte skulle kunna förhindras eller avskräckas från användning av egna kärnvapen.

Ett problem med den nukleära avskräckningsdoktrinen är att den endast kan göras trovärdig om det finns en konkret och praktisk möjlighet att kärnvapen kan användas med kort för-

beredelse och att det finns en politisk/psykologisk beredskap att så göra och att angreppsmålen har identifierats i förväg. Därtill måste det finnas en moralisk och mental beredskap och vilja att förstöra och omintetgöra människor tillhörande en annan kultur och nation, och då inte endast unga soldater, utan också civila, barn åldringar och deras samhällen, natur och landskap.

Mot denna bakgrund borde det från en humanitär och moralisk utgångspunkt vara självklart för världens nationer att söka ena sig om att verka för en värld fri från kärnvapen. En utgångspunkt borde vara att staterna enar sig om att genom att ansluta sig till Konventionen mot Kärnvapen olagligförklara/delegitimeras kärnvapnen och därefter fullföljer detta med en serie nedrustnings- och verifikationsåtgärder som leder till ett fullt verifierbart nedrustningsavtal.

Låt inte avskräckningsdoktrinen förhindra en genuin kärnvapennedrustning! ❖

DOMEDAGSMASKINEN

The Doomsday Machine. Confessions of a nuclear war planner. Daniel Ellsberg. Bloomsbury 420 s.

Av Gunnar Westberg

Daniel Ellsberg blev känd för det amerikanska folket när han, tillsammans med en annan journalist, offentliggjorde "The Pentagon Papers". Där visade de hur USA:s regering under fyra presidenter systematiskt hade misslett och ljugit, både för folket och för kongressen, i fråga om Vietnamkriget.

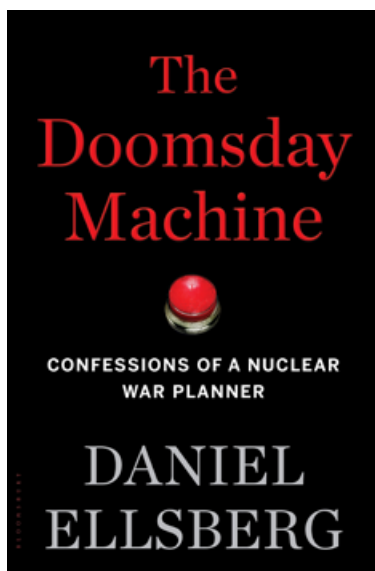
Vid denna tid hade Ellsberg också tillgång till och kopierade ett mycket stort antal dokument beträffande den amerikanska kärnvapenpolitiken. Ellsberg överlämnade kärnvapendokumentet till sin bror, som gömde dem i en komposthög. En tropisk storm ledde till ett stort ras av jord och sopor. Papperen som låg i en plastsäck försvann och har aldrig återfunnits. "Det var nog tur för mig, hade dokumenten publicerats hade jag nog fått tillbringa resten av mitt liv i fängelse", säger Ellsberg. I sin bok rekonstruerar Ellsberg händelserna från sina anteckningar och från de dokument som nu blivit offentliga.

Daniel Ellsberg arbetade från år 1958 för tankesmedjan RAND Corporation, som sysslade med "thinking about the unthinkable", alltså kärnvapenkriget. Han gjorde en stor undersökning av styrning och kontroll av kärnvapen i Stilla Havs-området. Ellsberg blev rådgivare åt regeringen, fick allt högre safety clearance (dvs. tillgång till hemligstämplade handlingar) och såg ibland även dokument märkta "endast för presidentens öga".

Ganska snart kom Ellsberg till insikt om att USA:s kärnvapen inte hade den uppgift de påstods ha. Officiellt menade man att de amerikanska kärnvapnen skulle avskräcka ryssarna från ett anfall med kärnvapen. USA skulle, även efter en sovjetisk attack, ha tillräckligt mycket kärnvapen kvar för att förstöra en stor del av Sovjetunionen. Man oroade sig för att Sovjet skulle vara mycket överlägset beträffande nukleära vapen. Flygvapnet påstod 1961 att Sovjet hade ett hundratal

interkontinentala kärnvapenmissiler. När spaning visade att antalet i stället var fyra (!) missiler påverkade det inte upprustningen. Ganska snart blev uppgiften att utradera en stor del av Sovjetunionen, dess kärnvapen och dess produktionsförmåga, i ett förödande förstaslag, så överväldigande att Sovjet inte skulle kunna vedergälla med mer än ett fåtal missiler.

Ellsberg fick i uppdrag att studera "command and control" för kärnvapnen i Stilla Havsområdet. Det visade sig att generalerna, om de inte fick kontakt med högkvarteret, på eget initiativ kunde sända iväg ett stort antal bombplan, lastade med megatonbomber, mot förutbestämda mål i Sovjet och i Kina. Om de ansåg att deras bas hade utsatts för ett angrepp, "då är det min skyldighet att försvara våra trupper", som en general uttryckte saken. Avbrott i förbindelserna med högre kommando förekom "mest varje dag". Möjligheten att förinta mänsk-

ligheten hade delegerats långt ner i organisationen.

Domedagsmaskinen, The Doomsday machine, minns vi från filmen Dr Strangelove: en ofantlig atombomb fanns nedgrävd i Sovjetunionen. Om landet förstördes i ett stort kärnvapen-krig skulle den slutliga utrotningen av mänskligheten utlösas automatiskt. En amerikansk generals självpåtaga roll som försvarare av USA gav upphov till den slutliga katastrofen.

Ellsberg menar att systemet med massiv vedergällning, kopplat till möjligheten för lägre befälhavare att starta kärnvapenkriget, var jämförbar med domedagsmaskinen. "Dr Strangelove" var en dokumentär, inte fiktion, säger Ellsberg. Vid denna tidpunkt kände man inte till begreppet kärnvapenvinter. Man kunde därför tro att kriget skulle förrinta "bara" omkring 900 miljoner människor – det var en officiell uppskattning. En del av mänskligheten skulle överleva.

Ellsberg berör inte i detalj förhållandena för kontroll och kommando idag. Vi vet att där finns en "plan B": får ubåtarna inte kontakt med basen under en längre tid, och har man skäl att tro att kärnvapenkriget brutit ut, kan kärnvapnen avfyras. Men uppgifterna är hemliga, liksom uppgifterna

om att kärnvapenkriget kunde startas från perifer baser var hemliga på 1960-talet.

Ellsberg oroade sig emellertid lika mycket över bristen på ansvar och verklig insikt hos den amerikanska militära och politiska ledningen. Under Kennedyadministrationen, från 1961, samlades all information om kärnvapnens användning under en enda man, general Curtis LeMay. Han var den ende som skulle avgöra om kärnvapen skulle användas eller inte. LeMays politikerförakt var djupt: "Vad vet en politiker om krig?". Amerikas president skulle inte delta i beslut om kärnvapen!

Men även presidenterna tycks ha saknat omdöme i kärnvapenfrågan. Efter Kubakrisen, där Ellsberg befunnit sig nära förhandlarna, sade en regeringsrepresentant att risken för ett kärnvapenkrig kan ha varit en på tio. Man hotade alltså med ett anfall som skulle ha inneburit en så stor risk för ett förödande kärnvapenkrig. Det visade sig, enligt försvarsminister Robert McNamara, att man under krisen framför allt hade oroat sig för att utgången skulle minska Kennedys chans att bli återvald!

Att använda kärnvapen bör uppenbarligen vara otänkbart. Samtidigt fordrar ju avskräckningen att man är beredd att använda dem. Om något så oförnuftigt som kärnvapen skall ha effekt så är det kanske nödvändigt att framstå som opålitlig, oförutsägbart. Den nuvarande amerikanske presidenten är uppenbarligen en naturbegåvning i detta avseende, men metoden finns uttryckt i tidigare strategiska dokument, till exempel Essentials of post cold war deterrence (1995): "That the

U.S. may become irrational and vindictive if its vital interests are attacked should be part of the national persona we project to all adversaries."

Ellsberg blev sedan han insett att kärnvapnen kunde utrota mänskligheten, mycket aktiv för kärnvapenedrustning. Han har hunnit att bli arresterad 87 gånger!

”

Att använda kärnvapen bör uppenbarligen vara otänkbart. Samtidigt fordrar ju avskräckningen att man är beredd att använda dem.

När man läst denna bok, och andra som också talar om hur nära vi varit kärnvapenkrigets omnicid, förundras man över att USA:s befolkning kan ta saken så lugnt. Ellsbergs Pentagonpapper väckte en gång stor uppståndelse. Rapporten om USA:s kärnvapen påvisar ett ofantligt mycket större bedrägeri. Man har lurat folket hela tiden.

Men när den saken blir uppenbar, blir reaktionen ganska ljummen. Ellsbergs manuskript refuserades sjutton gånger innan det blev accepterat. Visserligen publiceras några recensioner, kunniga och grundliga, men någon folkstorm, liknande den som orsakades av The Pentagon Papers, eller Watergate, blev det inte. I stället oroar man sig för Nordkoreas kärnvapen, som inte kan nå USA, eller Irans kärnvapen, som inte existerar. Men att USA:s kärnvapen skulle vara ett stort hot mot världsfreden och mänskligheten, det vill man inte ta till sig, hur förfärande bristen på kontroll än har visat sig vara. ♦

Om man inte har tid att läsa hela boken kan jag rekommendera en grundlig sammanfattning i New York Review of Books, av Thomas Powers, The Nuclear Worrier. <https://www.nybooks.com/.../daniel-ellsberg-nuclear-worrier>

Boken finns också recenserad på IPPNWs blog <peaceandhealthblog> den 13 juni 2018, av Lawrence Wittner.

ICAN

Kampanjarbete på Way out west

Av Clara Levin

Den 9–11 augusti ägde musikfestivalen Way out west rum i Slottsskogen i Göteborg och för första gången var vi i Läkare mot Kärnvapen och ICAN på plats. Anledningen var att ICAN:s Beatrice Fihn var inbjuden att delta i ett samtal med titeln *Utrikespolitik i en turbulent tid*, tillsammans med utrikesminister Margot Wallström och artisten Timbuktu (Jason Diakité). Samtalet lockade en stor mängd besökare och det diskuterades allt från den feministiska utrikespolitiken till konflikter, vapenexport och kärnvapen. Det var ett spännande samtal, även om vi inte fick reda på något nytt om Sveriges inställning till kärnvapenkonventionen eller hur Socialdemokraterna kommer arbeta vidare med konventionen i framtiden. Engagemanget hos utrikesministern går dock inte att tvivla på.

Way out west är ett helt nytt forum för oss, med besökare som inte är vare sig vår eller ICAN:s vanliga målgrupp. Att uppmärksamma frågan om kärnvapen på nya platser och för nya människor är betydelsefullt och en viktig del är att faktiskt utmana oss själva att lämna vår trygghetszon för att nå ut och sätta kärnvapen på agendan igen. Höjdpunkten med festivalen var att Patti Smith tillägnade en låt till ICAN och att även få träffa Patti Smith och den norska artisten Sigrid för att prata om Nobelpriset och hur vi kan få fler att engagera sig. ❖

▼ På musikfestivalen Way out west tillägnade Patti Smith en låt till ICAN och vi fick möjlighet att träffa henne backstage och prata om Nobelpriset och ICAN:s arbete, som hon var väldigt intresserad av. ICAN hoppas att locka fler engagerade musiker och kända personer till kampanjen för att öka trycket för kärnvapenedrustning globalt.

▼ Den 31 oktober är det sagt att regeringens utredare ska presentera till utredning om konsekvenserna av ett svenskt tillträde till FN:s kärnvapenkonvention. Utrikesminister Wallström kunde inte uttala sig om resultatet på WOW, dock har ambitionen alltid varit att skriva på kärnvapenkonventionen.

DEN SVENSKA ATOMBOMBENS HISTORIA

BOKANMÄLAN

Thomas Jonter: The Key to Nuclear Restraint. The Swedish Plans to Acquire Nuclear Weapons During the Cold War

Av Gunnar Westberg

Varför blev där ingen svensk atombomb? Den frågan kommer ofta upp. Vi får ibland intressanta men anekdotiska svar från dem som varit med om utvecklingen, men ofta är perspektivet på denna komplexa fråga begränsat.

Thomas Jonter har nu skrivit en bok som kan förväntas bli den definitiva redogörelsen för hur det svenska atombombsprogrammet växte och sedan gradvis ebbede ut.

Boken är ett viktigt bidrag till teorin om "Nuclear Reversal": varför avbryter vissa stater sina kärnvapenplaner, eller t.o.m avskaffar sina atomvapen? Orsaken till att vissa länder valt att avstå från att fullfölja sina kärnvapenplaner varierar. I detta avseende gör Jonter en omfattande analys och argumentation med utgångspunkt från statsvetenskapliga teorier. I min redogörelse tar jag inte upp dessa frågor.

Fyra aktörer påverkade utvecklingen: Militärerna, politikerna, den allmänna opinionen i Sverige och USA:s utrikespolitik.

Direkt efter Hiroshimabombningen startade diskussionerna, och de

fortsatte till 1972. Man bestämde sig ganska snart för att utveckla fredlig kärnkraft och kärnvapen parallellt. Med reaktorer där man använde naturligt uran, av svenskt ursprung, och tungt vatten skulle man kunna utveckla kärnkraftteknologi och utvinna plutonium samtidigt. Detta visade sig ta mycket längre tid än man trott, tekniska och finansiella hinder

”

Boken är ett viktigt bidrag till teorin om "Nuclear Reversal": varför avbryter vissa stater sina kärnvapenplaner eller t.o.m avskaffar sina atomvapen?

blev större än vad man räknat med initialt och med tiden blev kärnkraftsindustrin alltmer otålig. Förseningen i programmet gav också tid för kärnvapenmotståndarna att stärka opinionsarbetet.

Militärerna såg kärnvapnen som ett nytt vapen bland andra, starkare men inte artskillt. Svenska kärnvapen skulle fungera avskräckande och tvinga en attackerande stormakt att sprida ut sina styrkor, vilket skulle göra det möj-

ligt för det svenska försvaret att hålla emot under en längre tid. I bästa fall skulle svenska taktiska kärnvapen helt avskräcka en potentiell angripare från en attack eftersom kostnaderna för ett angrepp ansågs vara alltför höga. Insikten att förekomsten av kärnvapen i det svenska försvaret skulle öka risken för att angriparen skulle kunna tänkas använda kraftigare kärnvapen tycks

ha kommit långsamt. Tillkomsten av stora vätebomber som skulle levereras med interkontinentala missiler ledde till att man gradvis insåg det meningslösa med att förlita sig på svenska "taktiska" kärnvapen. I ljuset av denna tekniska utveckling på rysk sida drog nu svenska beslutsfattare slutsatsen att taktiska kärnvapen skulle sakna avskräckningsförmåga.

Den politiska diskussionen var omfattande och återkom flera gånger i nya

varianter. Under hela det kalla kriget styrdes Sverige av en socialdemokratisk regering. Under åren 1946–69 var Tage Erlander statsminister. Erlander var framför allt angelägen om att hålla samman det socialdemokratiska partiet, där splittringen i kärnvapenfrågan blev allt starkare. Han var ofta villrådig.

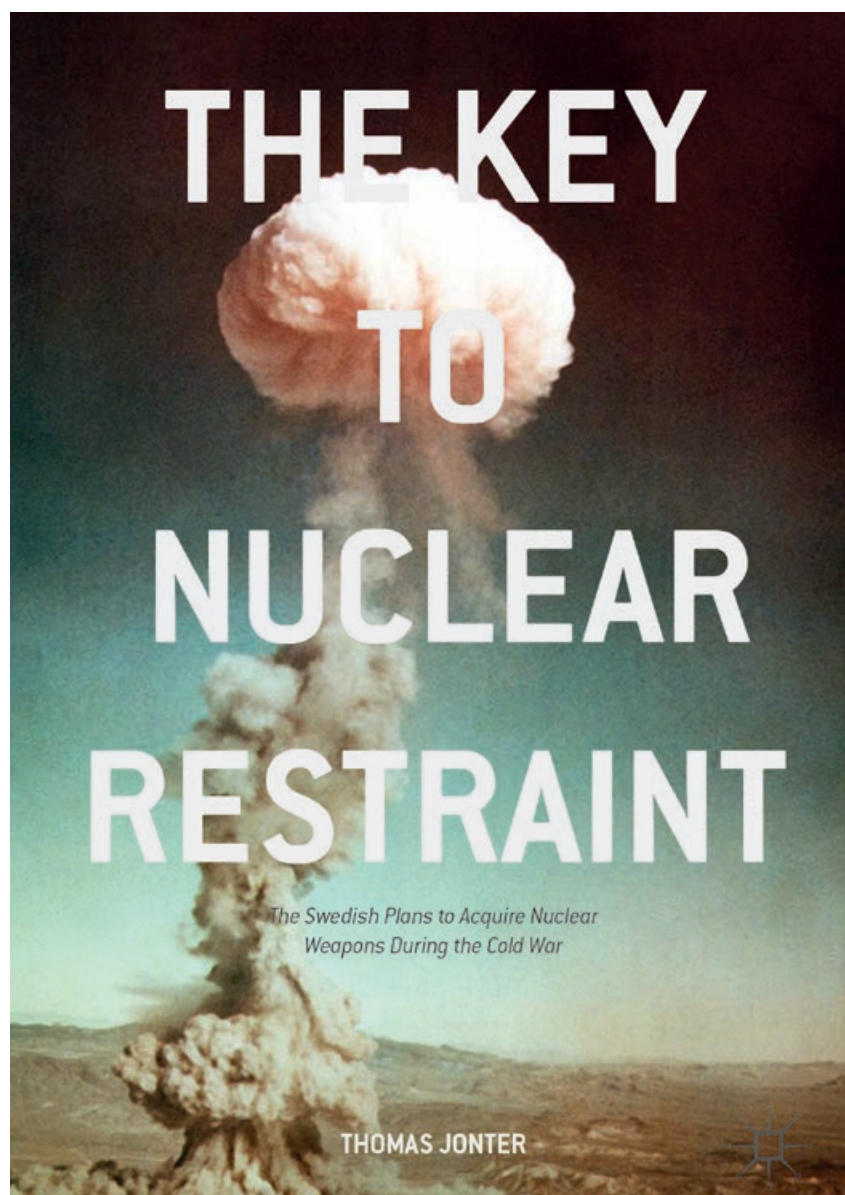
Opinionen mot kärnvapenplanerna växte. Det socialdemokratiska kvinnoförbundet blev en allt starkare faktor, som i motsats till partiledningen aldrig vacklade i sin övertygelse. Inga Thorsson var en outtröttlig ledare. Tillkomsten av "Aktionsgruppen mot svensk atombomb", AMSA, år 1958 åtföljdes av en stark förändring i opinionen. Även internationellt blev folkrörelserna mot kärnvapen allt starkare.

USA:s medverkan hade hela tiden varit viktigt för det svenska nukleära programmet. Amerikanska företag levererade komponenter till de svenska reaktorerna.

USA ville inte att Sverige skulle utveckla kärnvapen. Man hoppades kunna behålla "kärnvapen-oligopolet" och hindra spridning. Under sextioalet arbetade man sig fram till Avtalet mot spridning av kärnvapen, NPT, som förelåg 1968. Om Sverige avstod från kärnvapen lovade den amerikanska regeringen stöd för det svenska kärnenergiprogrammet, med leverans av lättvattnreaktorer – som inte lämpar sig för plutonium-tillverkning – och låganrikat uran till stabila och måttliga priser.

Alltmer kom Sverige att se sig som en viktig aktör för fred och kärnvapennedrustning. Avvecklingen av atombombsprogrammet stärkte denna nya roll. När Sverige tillträdde NPT 1970 var atombombsprogrammet i praktiken över.

Hur var det då med de amerikanska utfästelserna om att bistå Sverige med kärnvapen vid en konflikt, som vissa politiker refererar till idag? Redan från början av sextioalet ansåg den

svenska militärledningen att Sverige var placerat under USA:s kärnvapenparaply. Några skriftliga överenskomelser fanns inte. Det är, säger Jonter, oklart om svenska politiker kände till något "gentleman's agreement" mellan USA och den svenska militärledningen. I vart fall tycks några löften inte ha getts från USA för att påverka Sverige att slutligt överge kärnvapenprogrammet och skriva under NPT 1970. När i början av 1960-talet dessa så kallade säkerhetsgarantier från USA skulle ha kommunicerats informellt mellan amerikanska och svenska militärer hade den svenska politiska ledningen i praktiken redan övergett kärnvapenplanerna.

Nå, vilken faktor var viktigast, USA eller de socialdemokratiska kvinnorna? En sådan kontrafaktisk fråga tar Jonter givetvis inte upp. Jag blir dock övertygad under läsningen om att på sextioalet var opinionen mot kärnvapen i Sverige så starkt befäst att ingen demokratisk regering kunde ha fortsatt programmet. Kvinnorna vann. ❖

Thomas Jonter är historiker och professor i internationella relationer vid Stockholms universitet. Han har varit ordförande i SLMK:s vetenskapliga råd och är nu ordförande i Pugwash.

I SKUGGAN AV MAKTEN

av Josefin Lind

När regeringen tillkännagav sin *Utredning av konsekvenserna av ett svenskt tillträde till kärnvapenförbudskonventionen* var den självklara reaktionen från oss i Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, att vi måste sammanställa en skuggutredning till den officiella. Syftet med denna skulle vara att säkerställa att de experter, debattörer och andra aktörer som vi ofta samarbetar med och får hjälp och stöd av, också kommer till tals och att deras synpunkter blir kända för utredare, politiker och tjänstemän.

Några av civilsamhällets viktigaste roller är att bilda opinion, lyfta fram civila aktörers expertkunskap och åsikter samt skapa samhällsengagemang kring den politik som riksdag och regering bedriver. Den kompetens som civilsamhället besitter är långsiktig och kan föras över till nya parlamentariker och tjänstemän när de gamla bytts ut.

I skuggrapporten ville vi bemöta de, som vi ser det, missförstånd som under hösten 2017 dök upp i debatten kring FN-konventionen om kärnvapenförbud. Vi ville även lyfta fram pågående forskning om konventionen och vara med och påverka uttolkningen av konventionen för att bredda och fördjupa debatten och lägga fram ett alternativ till den officiella utredningen.

En vanlig missuppfattning verkar vara att allt samröre Sverige har med en kärnvapenstat automatiskt blir förbjudet enligt konventionen, vilket följaktligen omöjliggör en svensk anslutning. Något som tydliggörs i den här skuggrapporten är att man måste gå in och titta på det specifika agerandet, huruvida det är kopplat till något av de förbjudna aktiviteterna i kärnvapenkonventionen (utveckla, provspränga, producera, tillverka, på annat sätt förvärva,

▲ I skuggutredningen som tagits fram av Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Frihet fastslår experter från hela världen att FN:s kärnvapenkonvention ligger i linje med svensk nedrustningstradition och politik. Rapporten är drygt 40 sidor lång.

inneha eller förvara kärnvapen eller andra kärnladdningar). Bland annat konstaterar Harvard Law School att inga samarbeten som Sverige har med Nato eller USA involverar kärnvapen och således inte heller bryter mot konventionen. På samma sätt hindrar inte kärnvapenkonventionen Sverige att handla med kärnvapenstater eller företag som är involverade i kärnvapenproduktion så länge de aktuella varorna/tjänsterna inte bidrar till de förbjudna aktiviteterna.

med i icke-spridningsavtalet OCH kärnvapenkonventionen och samtidigt underlätta att nedrusta.

Arbetet med denna skuggutredning har varit intensivt och krävande men samtidigt givande för oss. Vi har fått god respons från de experter och forskare som vi har tillfrågat och de har visat stor entusiasm för att bidra med sin expertkunskap. Vi har även mötts av stor nyfikenhet hos engagerade debattörer, experter, tjänstemän och politiker, vilket

Skuggrapporten fastslår också att FN:s konvention om kärnvapenförbud inte på något sätt underminerar existerande avtal

Skuggrapporten fastslår också att FN:s konvention om kärnvapenförbud inte på något sätt underminerar existerande avtal, vilket också varit en vanligt förekommande kritik. Flera experter på folkrätt konstaterar att inget i konventionen ger skäl för en sådan oro. Under förhandlingarna om förbudskonventionen var tvärtemot de deltagande staterna angelägna om att fastställa icke-spridningsavtalet som en hörnsten för nedrustning. Det engagemanget syns i kärnvapenkonventionen genom exempelvis dess artikel 18 om att säkerställa att ingen kan vara

visar på ett behov av en bredare debatt och mer forskning. Vi är hedrade och stolta över att kunna bidra, med hjälp av expertis från såväl Harvard Law School som Internationella Röda Korskommittén samt andra kunniga personer som i många år varit involverade i kärnvapenfrågan och i arbetet med att skapa ett förbud mot kärnvapen.

Vi hoppas att denna rapport kommer att bli läst, begrundad och inte minst använd, av civilsamhälle, experter, tjänstemän, politiker och alla som har ett intresse av att verka för en bättre värld – en värld fri från kärnvapen. ❖

HIROSHIMADAGEN 2018

▲ Kristina Ljunggren, kaplan i Svenska Kyrkan, medverkade vid ceremonin i Storkyrkan.

Ceremoni Storkyrkan

På Hiroshimadagen den 6 augusti samlades i Storkyrkan i Stockholm drygt hundra personer vid en manifestation för fred och nedrustning. SLMK:s Anti-atombombsdiplom för 2018 delades ut till ordföranden i Sveriges läkarförbund Heidi Stensmyren, representerad av sin medarbetare Mattias Eriksson.

Under stunden i Storkyrkan mindes vi offren för bombningarna i Hiroshima och Nagasaki och vi upplevde en stark uppfordran att arbeta för att FN:s kärnvapenförbud ska träda i kraft.

Leonore Wide

Göteborg

Minnestunden över Hiroshimas offer högtidlighölls den 6 augusti traditionsenligt i Fredsparken i Göteborg. Ett femtiotal personer deltog.

David Victorin och Gunnar Westberg hade en dialog kring kärnvapenavtalet. Den nya ordföranden för svenska FN-bundet, Annelie Börjesson, talade om FN och kärnvapnen. Matilda Magnusson sjöng ett par gripande sånger. Jazzmusiker för fred spelade som de gjort i mer än trettio år vid våra Hiroshimamöten.

Ett brev från mötet sändes till Statsminister Stefan Löfven. Där krävde mötet att Sverige snarast skulle skriva under avtalet, även om man senare kunde arbeta för att förändra dess innehåll.

Gunnar Westberg.

Örebro

På kvällen den 6 augusti samlades fredsföreningarna i Örebro för att hedra atombombernas offer genom att sätta ut ljuslyktor på Svartån. På grund av eldningsförbudet tände vi inte ljusen, men papperslyktorna fick flyta iväg på ån, medan vi lyssnade till gruppen Fiolej som sjöng och spelade folkmelodier på gitarr och fiol. Landshövding Maria Larsson talade dessförinnan. Hon påminde oss om vårt krigiska förflutna och alla civila offer, om de senaste två världskrigen och atombombsanfallen över civila i Japan. Det är inte anständigt att använda massförstörelsevapen, sa hon. Vi ska minnas Hiroshima och Nagasaki, och med tända ljus som i den här ceremonin fortsätter vi att minnas. Ingrid Brånvall tillade att det är angeläget att vi arbetar för att vår regering signerar konventionen om förbud mot kärnvapen och att riksdagen ratificerar den. Ungefär 70 personer deltog. Nerikes Allehanda rapporterade med ord och bild.

Ingrid Brånvall

Årets Anti-atombombsdiplom går till Heidi Stensmyren - ordförande för Sveriges läkarförbund

Motiveringen lyder:

Heidi Stensmyren har som ordförande för Sveriges läkarförbund i den svenska läkarkåren förankrat World Medical Associations uppmaning att verka för ett förbud mot kärnvapen och för avskaffandet av kärnvapen. Med stort personligt engagemang och entusiasm har hon bidragit till att föra upp de katastrofala humanitära konsekvenserna av kärnvapen på den politiska dagordningen i Sverige.

Om engagemanget för kärnvapen-nedrustning inom WMA, säger Heidi Stensmyren:

"I våras antog WMA en förstärkt resolution där alla FN:s medlemsstater uppmanades att ratificera nedrustningsavtalet. Som ordförande för WMA:s etiska kommitté tycker jag att det är viktigt att alla nu lyssnar på världsläkarorganisationen och följer rekommendationen.

Jag lyfter återkommande frågan med både nationella och internationella makthavare. Det är särskilt viktigt att de stora kärnvapenländerna tar ett ansvar för nedrustningen."

Detta har hänt

ALVA MYRDALS OCH INGA THORSSONS PORTRÄTT-MEDALJONGER TILL UD

Porträttmedaljonger över Alva Myrdal och Inga Thorsson utförda av skulptör Peter Linde överlämnades under festliga former till kabinettsekreterare Annika Söder på Utrikesdepartementet måndagen den 22 juni av styrelsen för föreningen *Kvinnan i fredsarbetet* tillsammans med Anna Sundström, generalsekreterare för Palmecentret. Medaljongerna skapades till sockeln på statyn *Kvinnan i fredsarbetet* men blev ursprungligen felaktigt uppsatta och fick därför avlägsnas. De har nu deponerats på Palmecentret och Anna Sundström har ordnat så att de lånas ut till UD. Vi hoppas de får hänga kvar efter höstens val. De nygjorda medaljongerna kan beskådas på sockeln på vår uppskattade fredsstaty på Djurgården.

Gösta Alfvén

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN I ALMEDELEN

För åttonde året i rad fanns Läkare mot Kärnvapen på plats i Visby under Almedalsveckan. Att det i år var mitt under valrörelsen märktes tydligt då det var svårt att nå ut bland den ovanligt stora mängden seminarier och besökare. Dessutom överskuggades veckan av närvaron av Nordiska Motståndsrörelsen som vid något tillfälle stod och, som det kändes, övervakade oss.

Inför veckan hade vi planerat lite extra tillsammans med Sveriges Läkarförbund och vi inbjöds att genomföra en av våra aktioner med blodtrycksmätning hos dem när de hyrde plats i Läkartidningens trädgård. Det var ett lyckat projekt då många läkare och annan vårdpersonal fick ta del av vår information och påminnes om att vi finns. Vi arrangerade också ett samtal mellan vår vice ordförande Åsa Lindström och Läkarförbundets ordförande Heidi Stensmyren, vilket dessvärre krockade med Sveriges

▲ Eva Petersson, Carin Odhner, Gösta Alfvén, Annika Söder, Anna Sundström och Leonore Wide med de två medaljongarna. Foto: Josefin Lind

VM-match och vi fick snabbt planera om och genomförde samtalet med hela den närvarande publiken istället.

I övrigt arrangerade vi ett seminarium tillsammans med Uppsala universitet, där doktor Tytti Erästö från SIPRI tillsammans med professor Peter Wallensteen beskrev FN:s konvention om förbud mot kärnvapen ur ett internationellt perspektiv samt hur de som forskare ser på kärnvapenavskräckning. Seminariet avslutades med en politisk debatt om huruvida Sverige ska ansluta sig till konventionen eller inte mellan Sofia Arkelsten (M), Kerstin Lundgren (C), Olle Thorell (S) och Yasmine Posio Nilsson (V).

Josefin Lind

BOKMÄSSAN

Även i år fanns Läkare mot Kärnvapen på Bokmässan i Göteborg. I vår monter visade vi upp material om kärnvapen, framför allt om nedrustning, och kärnvapenkonventionen stod i centrum. Den nya regeringen kommer att få ett upprop med namnunderskrifter från Bokmässan där vi uppmanar till snabb underskrift av avtalet och ett kraftfullt internationellt arbete för att det ska träda i kraft.

Gunnar Westberg

FREDSSKULPTUR I GÖTEBORG

På Hiroshimadagen den 6 augusti överlämnade konstnären Bertil Gustavsson en skulptur till "Fredsvänerna i Göteborg". I praktiken betyder det Fredsam, samarbetsorganisationen för fredsgrupper i Göteborg.

Skulpturen är gjord av ett ankare som legat i havet i kanske 200 år. Ankaret är tillverkat av Lancashire-stål vilket givit en speciell ytstruktur när ankaret rostat.

Konstnären har flyttat ankarets klor uppåt och vänt dem till en hälsning med utsträckta armar. Armarna omfamnar det klassiska antikärnvapenmärket som gjordes 1958 för den engelska kampanjen mot kärnvapen av textilkonstnären Gerald Holtom. Två tecken från den engelska flottans semaforeringsalfabet ingår, N för Nuclear och D för Disarmament. Cirkeln står för det ofödda barnet. Holtom menade att man kunde se symbolen inom cirkeln som ett brutet kors, som kunde symbolisera mänsklighetens död.

Kärnvapenmärket har alltså liksom ankaret en marin anknytning. Det

▲ Sofia Tuvestad från CONCORD Sverige modererade ett politiskt samtal under årets Almedalsvecka. Deltagare var Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Arkelsten (M). Kommenterade debatten gjorde Josefin Lind från Svenska Läkare mot Kärnvapen.

▲ Kirsten Osen från Norska Leger mot Atomvapen fyllde 90 år i augusti och firades med ett seminarium till hennes ära. Kirsten är en inspiration för kunskap och kamp.

är därför passande att skulpturen är placerad vid hamninloppet till Göteborg, nära konsthallen Röda Sten. År 1989 uttalade faktiskt Göteborgs Kommunfullmäktige att inte bara Göteborg utan hela Norden skulle vara en kärnvapenfri zon. "Man skulle önska att denna tidsanda levde kvar bland dagens politiker i staden", sade Bertil Gustavsson i sitt tal.

Gunnar Westberg

200 LÄKARE I GÖTEBORGS KONSERTHUS, SKAFFA DIN SKIVA FRÅN 90-TALET IDAG!

Efter sin tillkomst 1981 växte SLMK raskt. När vi fått vårt första Nobelpris var vi 8 500! Som ett resultat av vår entusiasm fick vi idén att göra en konsert. I Tyskland och England hade professionella musiker haft konserter till förmån för arbetet mot kärnvapen. Men vår eldsjäl Staffan Cederblom sa "kan själv", och hyrde Göteborgs Konserthus. Efter ett intensivt arbete fick man ihop ca 200 läkare: musiker, sångare, dirigent och t o m en kompositör! Konserthuset blev utsålt. Trots minimal tid för repetition blev det musikaliska resultatet bra.

Skivan spelades in helt professionellt. Vi fick tillstånd att använda den berömda bilden av jorden sedd från månen som omslag.

Senare gjordes en CD-version av skivan. Den gick ut till alla medlemmar vid vårt 20-årsjubileum.

Ett antal CD-skivor med omslag finns kvar. Vill du ha en skiva? Skicka ett mail till info@slmk.org, kostnad 100 kronor.

HYLLNING TILL KIRSTEN OSEN 90 ÅR

Norska Läkare mot Atomvapens Grand Old Lady och Norges första kvinnliga professor i medicin Kirsten Osen har fyllt 90 år. Hon hedrades med ett seminarium på Ullevåls sjukhus i Oslo under mottot Ærefrykt for livet (Vördnad för livet), som var Albert Schweitzers motto och som också varit Kirstens. Inte minst efter Schweitzers tidiga appell mot atomvapen i norsk radio 1957 som gick ut i hela världen.

John Gunnar Maeland, tidigare ordförande i NLA, talade under rubriken "Den ultimate forebygning" om tio betydelsefulla läkare i IPPNW och

NLA, bland dem Kirsten. Kjølve Egeland höll ett anförande om "Reflektioner om atomvapenförbudet", och jag talade från SLMK om "Systemorganisationernas gemensamma strävan för en kärnvapenfri värld." Jubilaren själv berättade om sin motivation för att engagera sig och verka genom alla år. "My love and my fear". Applåder ville aldrig ta slut.

På kvällen hölls en högtidsmiddag hos Mons Lie och Ane Hoel. Bland gästerna fanns tre systrar till Kirsten, en son och en sonson.

NLA:s stora namn genom tiderna hyllade Kirstens säkra kunskaper, hennes storhet, skarpsinne, slagfärdighet, stora generositet och humor. Alla de unga kollegorna och medarbetarna kunde inte nog uttrycka sin innerliga beundran och tacksamhet för att hon alltid var välkomnande och till hands med stöttning, humor och glädje.

Christina Vigre Lundius

STATUS FÖR FÖRBUDET MOT KÄRNVAPEN

FN har 193 medlemsländer. Av dem röstade 122 den 7 juli förra året för ett förbud mot kärnvapen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons). I skrivande stund (26/8 2018) har 69 länder undertecknat förbudsavtalet (dock inte Sverige) och 19 ratificerat det. Avtalet träder i kraft när 50 länder har ratificerat det. Bland dem som ratificerat under de senaste månaderna märks Österrike (som är neutralt) och Nya Zeeland (som är allierat med USA och lever under USA:s "kärnvapenparaply").

Den 1/1 1995 blev tre neutrala länder medlemmar i EU: Finland, Sverige och Österrike. Nu har Österrike undertecknat och ratificerat avtalet. Varför inte Finland och Sverige?

ICAN <http://www.icanw.org>

DON'T BANK ON THE BOMB

De kärnvapenfria länderna "ska inte mobbas och hållas som gisslan av de nio kärnvapenländerna. Nu är det dags att stoppa vansinnet och divestera, ta sina pengar och gå, på samma sätt som apartheid slutligen stoppades genom divestering i Sydafrika" skriver allmänläkaren Robert Dodge i Kalifornien. I vår del av världen bojkottas numera kärnvapenindustrien av de fyra största bankerna i Sverige och av de största pensionsfonderna i Norge och Holland.

Dodge R. Eliminate Nuclear Weapons by Divesting from Them. www.commondreams.org

ELIMINERING AV KÄRNVAPEN ENLIGT NEJM

Tre veteraner från IPPNW och ICAN har i den kliniska forskningens flaggskepp New England Journal of Medicine skrivit en artikel om arbetet mot kärnvapen. Den innehåller inget direkt nytt men är bra läsning för den som inte är så insatt.

Forrow L, Ruff T, Thurlow S. The 2017 Nobel Peace Prize and the Doomsday Clock — The End of Nuclear Weapons or the End of Us? N Engl J Med 2018;378(24):2258-2261.

ÄR ELIMINERING AV KÄRNVAPEN "DON QUIJOTISK"?

När "the International Campaign to Ban Landmines" började sitt arbete 1992 ansågs den "don quijotisk" (orealistiskt idealistisk) och dess arbete dömt att misslyckas. Tjugofem år och ett Nobelpris senare har fler än 160

länder undertecknat avtalet mot personminor från 1997. Supermakterna USA, Ryssland, Kina och Indien har inte undertecknat minavtalet men har ändå i stort sett slutat använda personminor. Personminor har stigmatiserats – de har alltmer förknippats med skurkstater.

Tio år senare, år 2008, lyckades man få igenom ett avtal mot klustervapen med samma metod: en koalition av progressiva regeringar, Internationella Röda Korset och olika FN-organ och slagordet "låt oss göra klustervapen olagliga eftersom de orsakar oacceptabelt lidande hos civilpersoner".

I fjol fick ICAN och progressiva stater (däribland Sverige) igenom en omröstning i FN om ett förbud mot kärnvapen. 122 länder röstade för ett sådant förbud.

Åter igen, för tredje gången i rad, kraxar olyckskorporna att ett förbud är "naivt", "orealistiskt" osv. Jody Williams, som fick Nobels fredspris för förbudet mot personminor, kommenterade kraxandet såhär på ICAN:s hemsida: "Regeringar säger att ett förbud mot kärnvapen är osannolikt. Tro inte på det. De sa samma om ett förbud mot minor". Och, kan man tillägga, om klustervapen.

Harvard Gazette 2018: One win against weapons could fuel another. Harvard university. The International Campaign to Ban Landmines www.icbl.org

KÄRNVAPEN 2018 – VAD BÖR FYSIKER GÖRA?

Antalet kärnvapen i världen har sjunkit ned till 1958 års nivå men de flesta har nu en sprängkraft på hundratals kiloton, dvs. en tiopotens högre än de 15–20 kilotons bomber som förstörde Hiroshima och Nagasaki.

George Lee Butler, överbefälhavare för US Strategiska kommando 1992–1994, har sagt att "vi klarade oss igenom kalla kriget utan en nukleär förintelse genom en kombination av skicklighet, tur och gudomligt ingripande, och jag misstänker att det främst var det sistnämnda." Butler ansåg att ett kärnvapenkrig av misstag var troligare än ett avsiktligt kärnvapenkrig mellan USA och Ryssland. Det är ett tidsfönster på 10–30 minuter mellan att ett av länderna upptäcker missiler på väg och till att kärnvapnen detonerar. Under detta tidsfönster måste vedergällningsvapnen (missiler från land, missiler från ubåtar och bombflygplan) starta. Hittills har radarpersonalen inom minuter upptäckt att det rört sig om falsklarm. Hur länge kan vi lita på tur och gudomligt ingripande?

Steve Fetter, Richard L. Garwin, and Frank von Hippel. Nuclear weapons dangers and policy options. Physics Today 71, 4, 32 (2018)

LÄSTIPS

“What we can learn from the North Korea nuclear story” av Gunnar Westberg (23 juni 2018).

<https://peaceandhealthblog.com/2018/06/23/what-we-can-learn/>

www.svd.se/en-tweet-ska-inte-kunna-avbryta-nedrustningen/i/senaste/om/varlden

NATO-TOPPMÖTE 11-12 JULI

I juli träffade Natos ledare i Bryssel för 2018 års toppmöte. Kärnvapen var mer aktuellt än på länge under mötet, sannolikt på grund av att FN:s konvention om förbud mot kärnvapen fyllt ett år dagarna innan.

Sedan 2010 har Nato kallat sig en kärnvapenallians och i kommunikén från årets Nato-möte slog man fast att Nato kommer att vara en kärnvapenallians så länge kärnvapen existerar. Samtidigt diskuteras nedrustning inom alliansen, eller, rättare sagt, numera säger man bara att man ämnar verka för en säkrare värld och kommer att vidta ta alla nödvändiga åtgärder för att skapa förutsättningar för fortsatta kärnvapenedrustning.

KALIFORNIEN STÖDJER KÄRNVAPENKONVENTIONEN

I slutet av augusti antog Kaliforniens senat en resolution till stöd för FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. Kalifornien med sina dryga 38 miljoner invånare är nu den största lokala entitet som stödjer förbudet; tidigare har bland annat Los Angeles kommunfullmäktige och tio andra kommunstyrelser antagit liknande resolutioner. Robert Dodge och hela PSR (IPPNW i USA heter PSR – Physicians for Social Responsibility) i Kalifornien har varit drivande i detta arbete.

<http://www.icanw.org/campaign-news/california-senatecalls-on-federal-leaders-to-support-the-nuclear-ban-treaty/>

USA OCH RYSSLANDS KÄRNVAPENSTYRKOR 2018

USA

Typ av vapen	Antal stridsspetsar	Summa stridsspetsar	Sprängkraft per missil (kiloton)*
Interkontinentala ballistiska missiler (ICBM**)	800		1-3 x 335 1 x 300
Ballistiska missiler på ubåtar (SLBM***)	1 920		1-8 x 100 1-8 x 455
Bombflyg	980		5-150
Strategiska vapen		3 700	
Ikke-strategiska vapen		300	0.3-170
Totalt		4 000	
Därav utplacerade	1 800		
Reserv	2 200		
Kasserade, väntar på demontering		2 550	
Total arsenal		6 550	

RYSSLAND

Typ av vapen	Antal missiler eller flygplan	Antal stridsspetsar	Summa stridsspetsar
Interkontinentala ballistiska missiler (ICBM**)	318	1 138	
Ballistiska missiler på ubåtar (SLBM***)	11 ubåtar med summa 176 missiler	768	
Bombflyg	68	616	
Strategiska vapen			2 522
Ikke-strategiska vapen		1830	
Totalt			ca 4 350
Därav utplacerade		1 600	
Reserv		2 750	
Kasserade, väntar på demontering		2 500	
Total arsenal			ca 6 850

*1-3 och 1-8 innebär att varje missil kan bära från en upp till 3 eller 8 stridsspetsar; **ICBM, Intercontinental Ballistic Missile; ***SLBM, submarine-launched ballistic missile.

Interkontinentala missiler har oftast flera kärnladdningar som frigörs från missilen mot slutet av dess färd och riktas in mot olika mål. De utplacerade stridsspetsarna inkluderar omkring 1 345 på ballistiska missiler (400 på ICBM i silos på land och 945 på SLBM), 300 vapen på bombflygbaser och 150 ikke-strategiska bomber i Europa.

Hans M. Kristensen & Robert S. Norris. United States nuclear forces, 2018. Bulletin of the Atomic Scientists, 4 mars 2018.

Hans M. Kristensen & Robert S. Norris. Russian nuclear forces, 2018. Bulletin of the Atomic Scientists, 4 maj 2018.

US Department of Defense. 2018 Nuclear Posture Review.

US says Russia 'developing' undersea nuclear-armed torpedo. CNN 3 februari 2018.

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 2 600 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen tandläkare, forskare, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster och biomedicinska analytiker.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller facebook.com/SLMK.1981

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org | facebook.com/icanw.org | Twitter @nuclearban

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Klaus Arnung (formand), Niels Dahm (kasserer), Alexandra Schou (International Councillor), Adeel Riaz Ahmed (web-master), Povl Revsbech (sekretær) og Sarah Byberg. Bent Pedersen er revisor.

DLMK, e-mailadresser och telefonnummer:

Alexandra Schou, København, alixschou@hotmail.com
 Niels Dahm, Faaborg, 62618361, dahm@avernak.dk
 Povl Revsbech, Brabrand, 86264717, povl.revsbech@gmail.com
 Adeel Riaz Ahmed, Albertslund, 23370484, adeel165@yahoo.com
 Klaus Arnung, Vedbæk, 45661181, k.arnung@dadlnet.dk
 Sarah Byberg, København, 50247452, sabyberg@gmail.com

KANSLI

Generalsekreterare

Josefin Lind
 08-400 204 83
 0738-03 05 07
josefin.lind@slmk.org

Ekonomi- och medlemsansvarig

Cerese Olsson
 08-400 204 83
cerese.olsson@slmk.org
medlem@slmk.org

Projektledare

Clara Levin
 076-017 38 69
clara.levin@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
 Norrtullsgatan 45
 113 45 Stockholm

Kassör

Klas Lundius
 Svenska Läkare mot Kärnvapen
 Håkantorsmölle
 281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

Bli medlem!

Bli en del av den globala läkar-rörelsen för en kärnvapenfri värld! Genom att bli medlem visar du ditt stöd för arbetet och stärker den humanitära rösten i kärnvapendebatten. Sätt in medlemsavgiften på BankGiro 901-0901 eller Swisha till 1239010901 och mejla till medlem@slmk.org.

Läkare: 290 kr / år
 Läkarestuderande: 100 kr / år
 Associerad medlem 200 kr/ år
 Associerad student 100 kr / år

Har du frågor om ditt medlemskap eller vill göra en adressändring? Skicka ett mejl till medlem@slmk.org.

Du hittar oss på webben:
www.slmk.org
facebook.com/SLMK.1981
 Instagram: @lakaremotkarnvapen

Frankeras ej
Mottagaren betalar
portot

Svenska Läkare mot Kärnvapen

SVARSPÖST

20511504

110 06 STOCKHOLM

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

Skriv under Läkaruppropet!

Fyll i formuläret på hemsidan, www.slmk.org/upprop, eller skriv/klipp ut denna talong och posta till *Svenska Läkare mot Kärnvapen, Norrtullsgatan 45, 113 45 Stockholm*. Uppropet kommer att överlämnas till regeringen i samband med att utredningen om svenskt tillträde till kärnvapenförbudskonventionen redovisas, vilket sker senast den 31 oktober 2018. Namnen kommer att publiceras på slmk.org och tas bort efter att uppropet är inlämnat.

Förnamn*

Efternamn*

Önskad titel på uppropet. (Gärna yrkestitel, sjukhus, ort, ev. akademisk titel och om du representerar en förening.)*

E-postadress*

* Obligatoriska uppgifter

Jag vill gärna bli medlem i Svenska Läkare mot Kärnvapen!

- ☐ Läkare 290 kr/år
- ☐ Läkarstudent 100 kr/år
- ☐ Som välkomstgåva vill jag gärna ha en mugg med föreningens och ICAN:s logotyp.

Postadress vid ansökan om medlemskap

Vi granskar uppgifterna innan vi publicerar dem på vår hemsida. Om du har några frågor är du välkommen att höra av dig till info@slmk.org.